

KRISTÝNA KAPOUNKOVÁ

Barevný rok

PEDAGOGIKA

CELOROČNÍ PROGRAM PRO MATEŘSKOU ŠKOLU

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Kapounková, Kristýna

Barevný rok : celoroční program pro mateřskou školu / Kristýna Kapounková.

-- Vydání 1.. -- Praha : Grada, 2022. -- 184 stran. -- (Pedagogika)

Obsahuje bibliografii

ISBN 978-80-271-3226-3 (brožováno)

* 37.091.214 * 373.2 * 796.2 * 745 * (072)

– vzdělávací programy

– předškolní výchova

– pohybové hry

– výtvarné práce

– metodické příručky

373.2/.3 - Předškolní a primární výchova a vzdělávání [22]

KRISTÝNA KAPOUNKOVÁ

Barevný rok

PEDAGOGIKA

CELOROČNÍ PROGRAM PRO MATEŘSKOU ŠKOLU

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **tretně stíháno**.*

Kristýna Kapounková

BAREVNÝ ROK

Celoroční program pro mateřskou školu

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 8403. publikaci

Redakce textu Jana Chvojková
Korektury Andrea Hlubučková
Grafická úprava Antonín Plicka
Návrh a zpracování obálky Antonín Plicka

Počet stran 184
Vydání 1., 2022

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2022
Cover Photo © depositphotos.com/Kalinovskiy

ISBN 978-80-271-4741-0 (ePub)
ISBN 978-80-271-4740-3 (pdf)
ISBN 978-80-271-3226-3 (print)

OBSAH

Úvod	7
Indiáni	9
Lesní skřítki	25
Ježkování	41
Čertíci	55
Sněhuláci	71
Zimní olympiáda	87
Jarní probuzení	103
Týden Země	119
Piráti	135
Duhový týden	151
Diplomy	167
Seznam použité literatury	179

ÚVOD

Dětský svět je plný barev a touhy po nových zážitcích. Tato kniha nabízí kombinaci obojího a představuje jednotlivé barevné týdenní bloky pro celý školní rok. Jejím cílem je opět děti přivést ke hře venku, k pobytu v přírodě a rozvíjet u nich prosociální chování.

Na každý měsíc školního roku je vytvořen podrobný plán Barevného týdne. Každý týden má svoji odpovídající barvu, které můžete přizpůsobit výzdobu třídy či se s dětmi domluvit, že v určitý den přijdete v dané barvě všichni oblečení. U každého týdne naleznete doporučenou literaturu pro děti, tematickou básničku, tipy na přípravu třídy a uvedení dětí do tématu, náměty k povídání do komunitního kruhu, postup pro přípravu jednotlivých výrobků a popis pohybových her i s motivací. U výtvarných činností je vždy popsán jeden společný výrobek, u pohybových her najdete pokaždé alespoň jednu venkovní aktivitu, dále také pokus, inspiraci na písničky a tanečky a aktivity rozvíjející předmatematické představy. Na konci každé kapitoly jsou rovněž sepsány další náměty k činnostem a v závěru knihy jsou k dispozici i diplomy.

Psaní této knihy pro mě bylo velice inspirativní a všechny pokusy, výrobky, tanečky a pohybové hry jsme s dětmi poctivě vyzkoušeli během školního roku. Děti jsem u jednotlivých činností Barevných týdnů fotografovala a na konci celého roku jsme si fotografie promítali a ohlédlí se tak za uplynulým školním rokem.

Pokud se s představiteli Barevných týdnů vydáte za celoročním dobrodružstvím, přeji vám, aby tato cesta byla plná radosti, smíchu, poznání a skvělých zážitků.

INDIÁNI

Uvedení do tématu

Doporučená četba

Pomůcky: knihy

- Zuzana Pospíšilová: *Týden mezi indiány*
- Lubomír Kupčík: *Velká indiánská kniha*
- Jindřiška Ptáčková: *I jako Indiáni*
- Miloslav Stingl: *Ukradený totem* (pro předškoláky)

Postup:

- V komunitním kruhu a před odpoledním odpočinkem doporučuji přečíst dětem tematický příběh, díky kterému je téma více zaujme. V ranním kruhu si poté můžete společně shrnout, jaké postavy se v příběhu objevily a o čem daný příběh byl.
- Využít můžete také aktivitu pravda/lež, kdy paní učitelka říká různá tvrzení z příběhu a děti pomocí palců ukazují souhlas či nesouhlas. Předškoláci mohou své tvrzení odůvodnit či vyvrátit tvrzení paní učitelky.

Tematická báseň

Pomůcky: žádné

Postup: Říkáme s dětmi básničku k tématu a předvádíme příslušné pohyby podle slov.

Indiáni, ti se mají, *(ruce v bok, lehké otáčení do stran)*
celý den si jenom hrají. *(děláme mlýnek rukama)*
Večer přijdou do vigvamu, *(chůze na místě)*
zavolají na svou mámu: *(obě ruce před ústa, znázorníme volání)*
„Mámo, mámo, máme hlad,“ *(pohlazení břicha)*
snědí vlka a jdou spát. *(znázorníme jedení rukama, poté dáme hlavu mírně do strany a předvádíme spánek)*

(Autor: Josef Kainar)

Příprava třídy

Pomůcky: bílé prostěradlo, kostky (stavba ohniště), kotlík, zelené prostěradlo nebo deka, omalovánky koní, pastelky či voskovky, provaz, brčka a nůžky (případně brčka rozstříhaná na menší kousky o velikosti cca 3 cm), těstoviny, korálky, malé dřevěné špalky, mušle, pera z bažanta

Postup:

- Paní učitelka připraví pomůcky a bílým prostěradlem či dekou zakryje předměty, které by mohly narušovat indiánskou atmosféru.
- Uvedeme děti do tématu – týpí, šaman, indián, bizon, tomahavk, Amerika – K. Kolumbus.
- Z dřevěných kostek si postavíme ohniště (můžeme vyplnit dřívky a papíry) a umístíme na něj kotlík. Každé ráno se můžeme v kruhu u ohniště vítat.

- Děti si mohou vybarvit omalovánky koní a ze zbylých dřevěných kostek postavit stáj pro koně (na zeleném prostěradle nebo dece).
- Společně vymyslíme indiánské jméno pro naši třídu a poté si každý vymyslí jméno i pro sebe (např. Modré oko, Silný orel...).
- Vyrobíme si indiánský amulet – děti navlékají na provázek předem připravené pomůcky (kousky brčka, těstoviny, korálky, malé dřevěné špalky, mušle, bažantí pera...).
- Naučíme se indiánskou říkanku:

Heso	<i>(pravá pěst na srdci)</i>
lej,	<i>(předpažíme)</i>
já jsem indián	<i>(ukazujeme na sebe)</i>
šikovnej!	<i>(zatleskáme)</i>

Heso	<i>(sed zkřížný, otáčíme hlavu doleva)</i>
lej,	<i>(otáčíme hlavu doprava)</i>
ty jsi indián	<i>(ukážeme na kamaráda)</i>
šikovnej!	<i>(pohladíme kamaráda)</i>

- Nakonec si vymyslíme svůj indiánský pozdrav, ještě jednou se přivítáme a můžeme se pustit do indiánských aktivit. Za splnění aktivity, ale i za chování v tomto týdnu budou děti získávat barevná peříčka, která si postupně mohou přidělovat k vyrobené indiánské čelence (viz Vyrábění). Dětem je vhodné vysvětlit symboliku dané barvy peříčka, aby vždy věděly, za co jsou oceněny:
  - modré pírkó – komunikace
  - žluté pírkó – přátelství
  - hnědé pírkó – podpora
  - bílé pírkó – statečnost
  - zelené pírkó – láska
  - oranžové pírkó – legrace
  - červené pírkó – energie

Povídání

Témata k diskuzi

Pomůcky: žádné

Postup: S dětmi si můžete povídat o následujících tématech a využít je například pro ranní komunitní kruh.

Školka

- Kdo je kamarád?
- Děti z celého světa – kamarád jiné barvy kůže, z jiné země.
- Proč máme paní učitelku?
- Jaká jsou ve školce pravidla?
- Procvičujeme jména dětí a paní učitelek.

Rodina

- Členové rodiny.
- Bližší a širší rodina.
- Rodokmen.
- Vztahy a pravidla v rodině.

Indiáni

- Kdo je to indián?
- Podle čeho může mít indián jméno (např. Statečný orel)?
- Mohou se jména změnit?
- Kdo je to náčelník?
- Kde indiáni žili? Jak to asi vypadalo?
- Co má třída ve školce společného s indiánským kmenem?

Časová orientace

- Skončily letní prázdniny (červenec a srpen).
- Co jsme dělali v létě?
- Jaká pravidla bezpečnosti dodržujeme na dovolené, při jízdě na kole-běžce nebo při plavání?
- Koho zavoláme, když se stane nějaký úraz?
- Na podzim v září začíná školní rok (jdeme do školky).

Jak se jmenuješ, indiáne?

Pomůcky: žádné, pro mladší děti případně obrázky, které jim pomohou k vymyšlení indiánského jména

Postup: Posadíme se do kruhu a každý si vymyslí své indiánské jméno. Důležité však je, aby ke svému jménu předvedl i příslušné znamení (např. u indiánského jména „Pršící déšť“ napodobí prsty padající déšť).

Vyrábění

Indiánská čelenka

Pomůcky: tvrdý bílý papír A4, tužky, pastelky nebo fixy, lepidlo, lepicí páska či sešívačka, nůžky, krepové nebo barevné papíry, barevné pířko (případně čtvrtka – starší děti si jej mohou vyrobit samy, viz níže).

Postup:

- Z tvrdého bílého papíru ustrihneme dva pruhy, které budou stejně široké.
- Pruhy stočíme dle velikosti hlavy dítěte a slepíme do jednoho dlouhého pásku nebo je sešijeme dohromady.
- Čelenku si děti ozdobí pastelkami nebo fixy.
- K ozdobení čelenky můžeme použít i barevný nebo krepový papír.
- Na zadní stranu čelenky nalepíme barevné pírkó (pouze jedno), případně paní učitelka nakreslí obrys pírkó na čtvrtku, děti ho dozdobí a vystříhnou (předškoláci mohou zkusit nakreslit pírkó sami).
- Nasadíme si čelenku a hurá do dalších aktivit!

Indiánský totem

Pomůcky: balicí papír, barevné papíry, lepidlo, nůžky, špendlíky (k připevnění)

Postup:

- Z balicího papíru vystříhneme čtyři obdélníky (obličej na totem).
- Dále vystříhneme dvě boční „křídla“ (např. ve tvaru loďky).
- Z barevných papírů připravíme oči, nos, ústa a různé ornamenty (vlnovky, kolečka apod.) na boční křídla (starší děti stříhají samy).
- Vystřižené nebo připravené prvky si děti nalepí na papírové obličej a křídla.
- Poté poskládáme a připevníme špendlíky například na nástěnku.

Tip: Můžeme udělat z kartonu společný velký totem a u něj se každé ráno setkávat v komunitním kruhu.

Společná práce: Bizon

Pomůcky: tvrdý bílý papír A3, hnědá prstová barva, tužka, děrovačka, provázek

Postup:

- Paní učitelka nakreslí na velkou čtvrtku bizona.
- Děti ho pomocí prstové barvy pomalují.
- Počkáme, až bizon uschne.
- Poté paní učitelka udělá nahoře nad bizonem děrovačkou dvě dírky, kterými provlékneme provázek, abychom bizona mohli zavěsit.
- Co budeme dělat s bizonem dále, naleznete u Cvičení.

Můj malý indián

Pomůcky: rulička od toaletního papíru, barevné papíry, barevné peří, fixy nebo pastelky, lepidlo či lepicí páska

Postup:

- Vystříháme kus barevného papíru tak, aby obmotal celou toaletní ruličku, případně můžeme vynechat prostor na obličej, ale je možné kreslit obličej i na barevný papír.
- Poté papír obmotáme a nalepíme na ruličku.
- Vystříháme malý obdélník z jiného barevného papíru.
- Obdélník nastříháme na proužky, ale ne celý, stříháme 1 cm od okraje.
- Obmotáme kolem indiána jako vlasy a nalepíme.
- Vystříháme tenký proužek z jiného barevného papíru, který bude sloužit jako čelenka.
- Čelenku nalepíme nahoru na ruličku.
- Připravíme si barevná pírka a nalepíme je dovnitř ruličky (lépe to jde lepicí páskou).